

MEB
HAYAT BOYU ÖĞRENME GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

AİLE EĞİTİMİ PROGRAMLARI TARİHSEL GELİŞİMİ

Aile toplumun en küçük en temel birimidir. Toplumun sağlıklı bir şekilde gelişmesi, ilerlemesi, toplumsal huzur ve barışın sağlanabilmesi açısından sağlam temellere dayalı ailelerin varlığı son derece önemlidir. Dolayısıyla ailenin korunmasında, toplumun huzurunun sağlanmasında, aileleri eğitim programları aracılığıyla bilgilendirmek önemli bir role sahiptir.

Ülkemizde de ailelerin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçların giderilmesi yönünde çalışmalar yapılmıştır. Belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda öncelikli ailelerden başlayarak uygulanacak aile eğitim programlarının ailelerin çocuklarına karşı tutum ve davranışları ile öz yeterlilik duyguları açısından olumlu sonuçlar getireceği görülmüştür. Ayrıca, diğer eğitim kurumları ve yerel kuruluşların katkısıyla bu tür programların yaygınlaştırılması ve bu yolla çocukların çok yönlü gelişimlerinin desteklenmesi, okulöncesi eğitimin ailede de devamlılığının sağlanması, böylece daha sağlıklı ve üretken bireylerin topluma kazandırılması amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda Genel Müdürlüğümüze bağlı Halk Eğitim Merkezleri aracılığıyla, öncelikle sosyo-ekonomik koşullar nedeniyle risk altında bulunan anne-babalar için çocuklarının gelişimini desteklemek amacıyla 1993 yılından itibaren ulusal ve uluslararası işbirlikleri ile çeşitli Ebeveyn Eğitimi Programları uygulanmaya başlanmıştır. 1993'ten 2010 yılına kadar uygulanan programlar, okul öncesi eğitimi hizmetlerinden yararlanamayan çocukların gelişimini annelerinin eğitimi yoluyla desteklemeyi ve anneyi çocuğun gelişimine duyarlı kılarak çocuğun tüm gelişimini desteklemesini hedeflemiştir. **Kurum** ve **Ev** merkezli olarak yürütülen bu programlar ile çocukların aldıkları okulöncesi eğitimle bilişsel, sosyal, duygusal gelişmelerinin sağlandığı, okul başarılarının arttığı görülmüştür.

Tablo 1. 1993-2010 Yılları Arası Uygulanan Aile Eğitimi Programları

1	0-4 Yaş Anne Çocuk Eğitim Programı (MEB-UNICEF - Gazi Ün. İşbirliği)	1993-2004
2	0-6 Yaş Aile ve Çocuk Eğitim Programı (MEB - UNICEF İşbirliği)	2003-2005
3	0-6 Yaş Benim Ailem (MEB - UNICEF İşbirliği)	2005-2010
4	5-6 Yaş Anne Çocuk Eğitim Programı (AÇEP) (MEB - AÇEV İşbirliği)	1993-2010
5	Aile İçin Temel Eğitim Programı (AİTEP) (MEB - UNICEF İşbirliği)	2007-2010
6	Baba Destek Eğitim Programı (BADEP) (MEB - AÇEV İşbirliği)	2003-2010(Devam ediyor)

PROGRAMLAR	Açılan Kurs Sayısı	Toplam Kursiyer Sayısı	Uygulanan İl Sayısı
Daha Önce Uygulanan Aile Eğitim Programları (1993-2010)	15.843	951.960	73

2008 –2010 yılları arasında Genel Müdürlüğümüz koordinatörlüğünde, hizmet tekrarı ve bütçe israfını önlemek amacı ile aile ve çocuğa hizmet götüren 12 paydaş kurum ile 6 farklı üniversiteden 8 bilim insanının yer aldığı Bilim Kurulunun akademik desteğiyle, , 2010 yılına kadar uygulanan ebeveyn eğitimi programları, toplumun tüm kesimlerinin ihtiyaçları dikkate alınarak yeniden yapılandırılmış ve “Aile Eğitimi Kurs Programı (0-18 Yaş)” hazırlanmıştır.

Programın Bilim Kurulu Üyeleri:

Prof. Dr. Çiğdem KAĞITÇIBAŞI	Koç Üniversitesi
Prof. Dr. Sevda BEKMAN	Boğaziçi Üniversitesi
Prof. Dr. Ozana URAL	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Ayla OKTAY	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. İlgi ERTEM	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Işıl BULUT	Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Fulya TEMEL	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Figen ŞAHİN	Gazi Üniversitesi

“Aile Eğitimi Kurs Programı (0-18 Yaş)” ile anne-babaların “etkili anne-babalık becerilerinin desteklenmesinin sağlanması ve böylece aile içi ilişkilerin güçlendirilmesi yoluyla çocuğun ve ergenin var olan potansiyelini kullanmasını sağlamak” amaçlanmaktadır.

Anne-babalara, çocuk gelişimi ve eğitimi, olumlu anne babalık becerileri, sağlık, beslenme, olumlu davranış kazandırma, temel alışkanlıklar kazandırma, toplumsal cinsiyet eşitliği, aile içi iletişim, aile içi şiddet, aile içi çatışma ve çatışma çözme teknikleri, temel insan hakları ve çocuk hakları, ergenlik dönemi gelişim özellikleri, ergenlik döneminde riskler ve sorunlar, okula hazır başlama, okul aile işbirliği gibi konularda eğitim verilerek daha sağlıklı ve başarılı nesiller yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

Program TTKB'nın 02.03.2010 tarih ve 16 Sayılı Kararı ile “Aile Eğitimi Kurs Programı (0-18 Yaş Çocuğu Olan Ailelere)” olarak onaylanmış ve Bakanlığımızın 20 Eylül 2010/55 No'lu Genelgesi ile hem Bakanlığımız tarafından hem de Bakanlığımız işbirliğinde diğer Bakanlıklar, resmi kurum/kuruluşlar, belediyeler ve STK'lar tarafından 2010 Yılı Eylül ayından itibaren tüm ülke genelinde uygulanmaya başlanılmıştır.

“Aile Eğitimi Kurs Programı (0-18 Yaş Çocuğu Olan Ailelere)”nın kendi içinde:

- 0-3 Yaş Aile Eğitimi Kurs Programı,
  - 3-6 Yaş Aile Eğitimi Kurs Programı,
  - 7-11 Yaş Aile Eğitimi Kurs Programı,
  - 12-18 Yaş Aile Eğitimi Kurs Programı,
- Yaş aralıklarına göre alt programları
- 3-6 Yaş Baba Destek Eğitimi Kurs Programı
  - 6-11 Yaş Baba Destek Eğitimi Kurs Programı
  - 3-6 Yaş Okuma-Yazma Bilmeyen Anne Destek Eğitimi
- Farklı ihtiyaç grupları için alt programlar
- Kurs Programı (Temel ADP) bulunmakta idi.

2012 Yılı başından itibaren ise; programın “0-3 Yaş ve 3-6 Yaş Aile Eğitimi Kurs Programı” kısmı revize edilmiş, revize sırasında; yaygın eğitim kapsamında bulunan ve Bakanlığımızın diğer Genel Müdürlükleri tarafından uygulanan; “3-6 Yaş Anne Destek Eğitimi Kurs Programı”, “7-19 Yaş Aile Rehberliği Kurs Programı” gibi aile eğitimi programları da 652 Sayılı KHK gereği, “Aile Eğitimi Kurs Programı (0-18 Yaş Çocuğu Olan Ailelere)” içerisine dâhil edilmiş, Talim Terbiye Kurulu’nun onayına sunulmuş ve Kurul’un 31.08.2012 Tarih ve 140 Sayılı Kararı ile bu değişiklikler onaylanarak yürürlüğe konulmuştur.

Genel Müdürlüğümüzce yaptırılan "Aile Eğitimi Programlarının (0-18 Yaş) Değerlendirilmesi Araştırması" konulu etki araştırmasının tamamlanmasını takiben başlatılan "(0- 18 Yaş) Aile Eğitimi Kurs Programı" nın alt grubu programlarından 7-11 ve 12-18 Yaş Aile Eğitimi Programlarının revizyonu çalışmaları 2013 Yılı içerisinde tamamlanarak Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın onayına sunulmuştur. Programın revizyonu sırasında; Bakanlığımızın diğer Genel Müdürlükleri tarafından uygulanan; “3-6 Yaş Anne Destek Eğitimi Kurs Programı” ile “7-19 Yaş Aile Rehberliği Kurs Programı” nın içeriği yeniden ele alınarak "(0-18 Yaş) Aile Eğitimi Kurs Programı" nın ilgili yaş aralıklarına ilişkin programlar içerisine dâhil edilmiş ve bu iki program uygulamadan kaldırılmıştır.

Ayrıca revizyon sırasında; 3-6 yaş aralığı çocuğu olan ebeveynler ile bu yaş grubundaki çocuğun bakımıyla ilgilenen yetişkinler için uygulanan "(0-18 Yaş) Aile Eğitimi Kurs Programı" nın alt yaş grubu programlarından biri olan “3-6 Yaş Aile Eğitimi Kurs Programı” nın Çocuk Eğitim Materyali (ÇEM) kullanılmadan uygulanabilmesi için “3-6 Yaş Aile Gelişim Kurs Programı” "(0-18 Yaş) Aile Eğitimi Kurs Programı" nın alt yaş grubu programlarına eklenmiştir.

Revizyonu (güncellemesi) yapılan program, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 12 Haziran 2014 tarih ve 57 sayılı kararı ile onaylanmıştır

SHÇEK (Mülga), Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü ile Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü arasında “Aile Eğitimlerinin Uygulanmasına ve Veri Tabanı Oluşturulması”na ilişkin 23 Kasım 2009 tarihinde işbirliği protokolü imzalanmıştır. Bakanlığımızın 652 Sayılı KHK ile yeniden yapılandırılması ve protokol süresinin tamamlanması sebebiyle Bakanlığımız ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı arasında 24.05.2013 tarihinde "Aile Eğitimi Uygulamalarına İlişkin İş Birliği Protokolü" imzalanmıştır. Bu doğrultuda

ülke genelinde başta Aile Eğitimleri olmak üzere tüm yaygın eğitim kapsamında uygulanan programları izleyebilmek için e-yaygın otomasyon sistemi içerisinde ortak veri tabanı oluşturulmuştur.

Söz konusu kurs programının öğretmen ihtiyacı, bu alanda yükseköğretim programı bulunmaması nedeniyle hizmetiçi eğitim yoluyla yetiştirilmek suretiyle giderilmeye çalışılmaktadır. Bu eğitimlerde; okul öncesi, çocuk gelişimi ve eğitimi, sınıf öğretmenleri ile rehber öğretmenlere 80 saat, Yaygın Eğitim Kurumlarında görevli, alanında kurs açamayan meslek dersleri öğretmenlerine 160 saat eğitim verilerek, katılımcılara "Aile Eğitimi Uygulayıcısı Belgesi" verilmektedir.

Bakanlığımızca Aile Eğitimi Kurslarının verilmeye başlandığı **1993 yılından 2015 yılına sonuna kadar** ise; açılan **43.839 kurs ile 2.001 922 ebeveyn ile çocuğa** ulaşılmıştır.

Çocuk Bakım ve Oyun Odaları

Genel Müdürlüğümüz 2010 yılında anne babaların eğitime katılımlarını artırmak için çocuklar için Çocuk Bakım ve Oyun odaları programı geliştirmiştir. Kadınların sosyal, ekonomik ve kültürel yönden desteklenmeleri, onların eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanan programlar yanında çocuklarının da sağlıklı ve nitelikli bakım hizmetinden yararlanması ile sağlanabilir. Bu gereklilikten yola çıkılarak farklı eğitim ihtiyaçlarını karşılamak üzere kursa devam eden yetişkinlerin, farklı ihtiyaçları doğrultusunda, 3- 6 yaş (36 - 72 ay) arasında bulunan çocukları için oyun ve bakım hizmeti verilmektedir.

Temel çocuk hakları içinde yer alan, tüm çocukların nitelikli eğitim ve bakıma ulaşması ilkesi esas alınarak Çocuk Bakım ve Oyun Odası Etkinlikleri Programı ile bakım hizmetlerinin, çocuğun temel gelişim özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak nitelikli bakım ve oyun etkinlikleri programı dâhilinde gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Çocuk Bakım ve Oyun Odası Etkinlikleri Programı 36- 72 Aylık çocukların temel gelişimsel özellikleri dikkate alınarak farklı eğitim ihtiyaçlarını karşılamak üzere kursa devam eden yetişkinlerin, çocuklarının gelişimlerini destekleyecek nitelikli bakımın etkinliklerle sağlanması amaçlanmaktadır.